

OBSAH

PŘEDMLUVA -----	9
ÚVOD -----	11

T E O R E T I C K Á Č Á S T

---

1. STABILITA SYSTÉMŮ OBECNĚ (podněty obecné teorie systémů) -----	16
2. MECHANISMY USTALOVÁNÍ DYNAMICKÉ ROVNOVÁHY (podněty kybernetiky) -----	25
3. OD EKOSYSTÉMU KE KRAJINĚ (poznatky ekologie a geografie) -----	37
3.1. Ekosystém – geobiocenóza: zakladatelské definice a rozdíly současného pojetí -----	37
3.2. Ekotop – geosystém – krajina: Naše účelové pojetí -----	38
3.3. Funkční vymezení ekosystému -----	44
3.4. Prostorové vymezení ekosystému a krajiny -----	52
3.5. Dynamika druhového bohatství organismů v čase -----	57
3.5.1. Vývoj naší přírody po ledových dobách -----	58
3.5.2. Zvyšování druhového bohatství krajiny lidskou činností -----	64
3.5.3. Ochuzování druhového bohatství krajiny lidskou činností -----	67
3.5.4. Teoretická vysvětlení odolnosti přirozených společenstev -----	70
3.5.4.1. Vysvětlení založená na korelaci diverzity a stability -----	71
3.5.4.2. Vysvětlení založená na představě „imunity“ přirozených ekosystémů -----	72
3.5.4.3. Vysvětlení založená na podmínkách šíření imigrujících druhů -----	75
3.6. Obecné předpoklady prognózování ekosystémů -----	83
3.6.1. Zákonitosti určujících faktorů abiotického prostředí (autekologický princip) -----	83
3.6.1.1. Závislost na faktoru „teplo“ (na příkonu slunečního záření) -----	83
3.6.1.2. Závislost na faktorech „vláha“ a „minerální živiny“ -----	87
3.6.2. Zákonitosti sdružování organismů v biotickém subsystému (synekologický princip) -----	89
3.6.3. Zákonitosti zpětných vazeb abiotického a biotického subsystému (princip zpětné vazby) -----	91
3.6.4. Zákonitosti časové posloupnosti ekosystémů (princip časové dynamiky) -----	91
3.6.5. Zákonitosti prostorového uspořádání ekosystémů (strukturální princip) -----	91

3.6.6.	Zákonitosti „biogeografie ostrovů“ (princip dynamické rovnováhy biotického subsystému) — — — — —	93
3.6.7.	Zákonitosti uplatňování lidského vlivu (antropogenní princip) — — — — —	93
3.6.7.1.	Antropogenní vlivy zvyšující ekologickou rozmanitost — — — — —	93
3.6.7.2.	Antropogenní vlivy snižující ekologickou rozmanitost (velkoplošně působící stresory) — — — — —	94
3.6.7.2.1	Přímé důsledky znečištění ovzduší na vegetaci — — — — —	96
3.6.7.2.2	Důsledky kyselé depozice na lesní půdy	97
3.6.7.2.3	Antropogenní stres z přebytků dusíku — důsledek eutrofisace půd a vod — — —	104
3.6.7.2.4	Důsledky oteplování atmosféry Země na ekosystémy — — — — —	105
4.	DYNAMICKÁ ROVNOVÁHA ŽIVÉHO SUBSYSTÉMU KRAJINY — HOMEOSTÁZA VERSUS HOMEORHÉZA — — — — —	112
5.	SUKCESE EKOSYSTÉMŮ A KRAJINY — — — — —	118
5.1.	Sukcese jako součást obecné vývojové teorie — — — — —	118
5.2.	Sukcese jako zvláštní typ následnosti biocenóz — — — — —	118
5.3.	Sukcese jako vývoj ekosystému podněcovaný biocenózou — — — — —	123
5.4.	Konečný článek sukcesní série? — — — — —	129
5.5.	Diskuse současných poznatků o sukcesi na úrovni ekosystému — — — — —	133
5.6.	Diskuse o současném poznání sukcese na úrovni krajiny — — — — —	141
6.	ZDROJE DYNAMICKÉ ROVNOVÁHY EKOSYSTÉMU A KRAJINY — REZISTENCE VERSUS RESILIENCE — — — — —	157
7.	TEORIE STRESU — EKOLOGICKÁ KRIZE — EKOLOGICKÁ KATASTROFA — — — — —	169

A P L I K A Č N Í Č Á S T

8.	ZÁKLADNÍ TYPY EKOLOGICKÉ STABILITY — — — — —	179
9.	KRITÉRIA EKOLOGICKÉ STABILITY — — — — —	188
9.1.	Problémy modelování ekosystémů — — — — —	192
9.2.	Procesuální charakteristiky stability — — — — —	194
9.2.1.	Model rezistence sukcesních stádií jehličnato-listnatého lesa — — — — —	197
9.2.2.	Model resilience vybraných biomů — — — — —	198
9.3.	Strukturální charakteristiky stability — — — — —	201
9.3.1.	Model změn druhové skladby sukcesních stádií opadavého listnatého lesa jako model změn rezistence — — — — —	201

9.3.2.	Model rezistence stredoevropských hospodářských přirozených lesů a smrkových monokultur	204
9.4.	Bioindikace ekologické stability přirozenosti vegetace	205
9.4.1.	Typizace přirozenosti vegetace	214
10.	ÚZEMNÍ SYSTÉMY EKOLOGICKÉ STABILITY	218
10.1.	Rekapitulace teoretických předpokladů	218
10.2.	Uplatnění principů ekologické stabilizace v plánování krajiny	220
11.	EKOLOGICKÁ SÍŤ V KRAJINĚ	227
11.1.	Harmonická kulturní krajina	227
11.2.	Diferenciace krajiny v geobiocenologickém pojetí	228
11.2.1.	Diferenciace přírodního (potenciálního) stavu geobiocenóz v krajině	228
11.2.2.	Diferenciace současného stavu geobiocenóz v krajině	230
11.2.3.	Kategorizace geobiocenóz podle intenzity antropogenního ovlivnění a podle stupně ekologické stability	233
11.2.4.	Hodnocení funkčních možností a funkčního významu v rámci skupin typů geobiocenů	233
11.2.5.	Diferenciace z hlediska ochrany a tvorby krajiny	234
11.3.	Ekologicky významné segmenty krajiny	235
11.4.	Vymezování kostry ekologické stability	240
11.5.	Mapování biotopů	241
11.5.1.	Přípravné mapování	242
11.5.2.	Základní mapování a průzkum biotopů	243
11.5.3.	Speciální mapování a podrobný průzkum biotopů	243
11.5.4.	Nástin zásad hierarchického členění biotopů	244
11.5.5.	Charakteristika a hodnocení biotopů	245
11.6.	Navrhování a tvorba územních systémů ekologické stability krajiny	245
11.7.	Grafické přílohy	250
	ZÁVĚR	259
	VĚCNÝ REJSTŘÍK	263
	LITERATURA A PRAMENY	271